

FI lausuntopyyntö VV

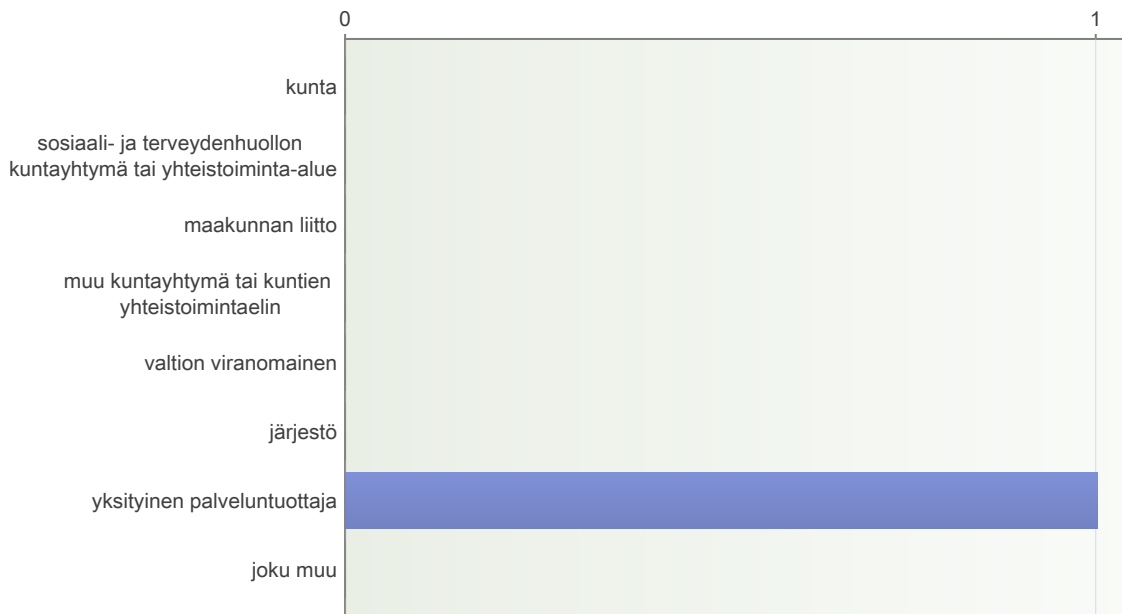
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Helsingin Diakonissalaitos	Mitti Storckovius	mitti.storckovius@hdl.fi		Johtoryhmä

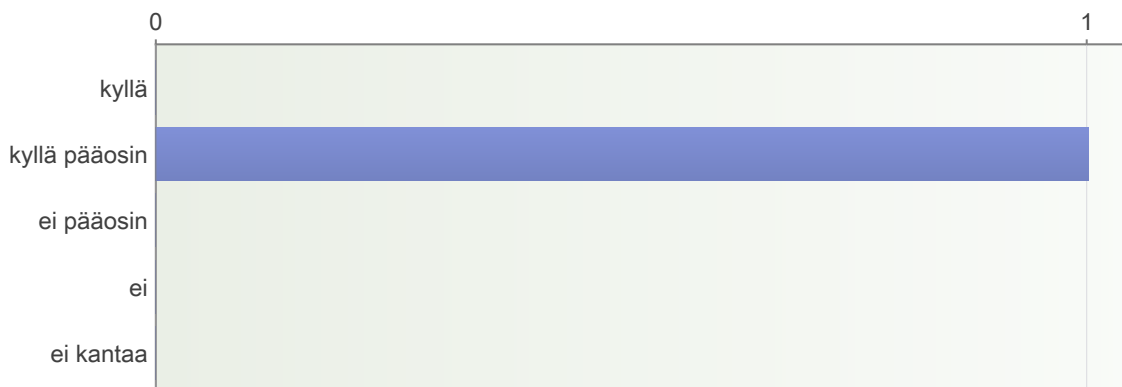
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

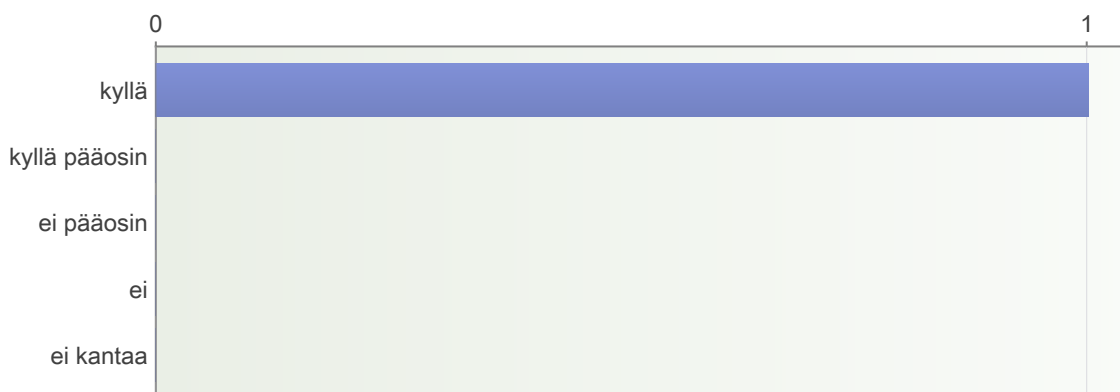
- Valinnanvapauden tavoista ja laajuudesta säättäminen lailla on välttämätöntä nykyistä toimivampien markkinoiden luomiseksi ja vaikuttavien palveluiden tuomiseksi kansalaisten valittaviksi, nykyistä palveluntuotantoa täydentämään ja kirittämään.

Yhdenvertaisen valinnanvapauden toteutuminen edellyttää, että uudistuksessa huomioidaan myös ne erityistä tukea tarvitsevat kansalaiset, joilla ei ole mahdollisuuksia tai edellytyksiä tehdä itse valintoja. He tarvitsevat laadukasta palveluohjausta ja neuvontaa.

Uudistus on välttämätön, mutta toteutustapa vasta näyttää tuloksellisuuden.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden vahvistaminen on hyvä asia, kun se lisää kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ja osallistua omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin, olettaen että palvelutarjonta on riittävää. Valinnanvapaus siirtää päätäntävaltaa viranomaisilta ihmisille itselleen. On luotettava, että asiakas tuntee tilanteensa ja tarpeensa.

Tulee rakentaa sellainen valinnanvapaus, joka koskee kaikkia, ei vain hyväosaisia. Lisäksi tulee laissa veloittein varmistaa, että maakunnat todella tuovat valinnanvapauden eri välineet käyttöön ja että eri maakuntien välille ei synny suuria eroja, jolloin ihmisten eriarvoisuus lisääntyisi ja toisaalta palvelutuottajien mahdollisuudet tuottaa tehokkaasti palveluita vähenisivät sirpaloitumisen ja räätälöinnin myötä. Tavoitteena on kuitenkin myös valtakunnallisen valinnanvapauden toteutuminen asiakkaille.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

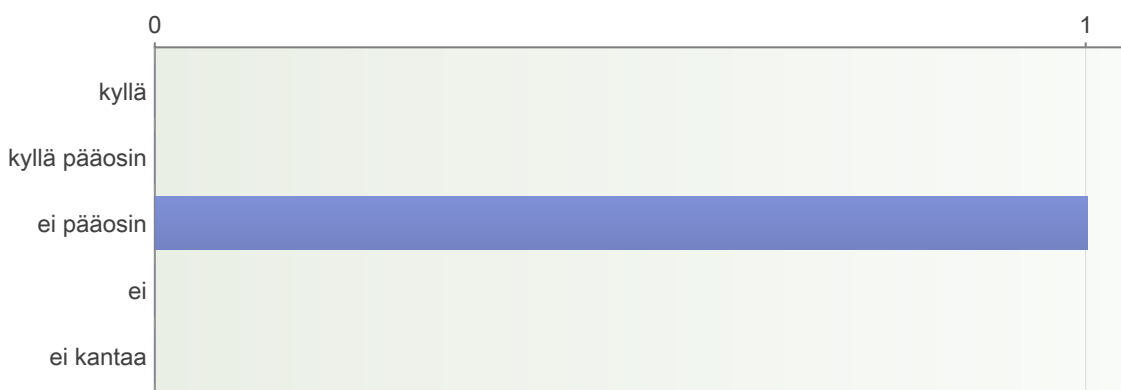
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus muodostuu ensisijaisesti siitä, millaisia valinnanmahdollisuuksia ihmisillä on valita jokapäiväistä elämäänsä, elämäntapaansa ja elämänkulkuaan koskeviin asioista - joka päivä, eri palveluissa, ei vain suoran valinnan palvelun tuottajaa valittaessa. Kalleimmaksi ja haastavimmiksi tulevat ne 10 % asiakkaista, jotka käyttävät paljon erikoissairaanhoidon ja sosiaalipalveluita sekä tuottavat yli 80 % nykykustannuksista. Nämä asiakkaat tarvitsevat usein sekä SO- että TE-palveluita yhtä aikaa. Valinnanvapaus tulee ulottaa heti uudistuksen alusta asti myös heihin ja heidän usein käyttämiinsä sosiaalipalveluihin, jotta voidaan luoda nykyistä monipuolisempia, vaikuttavia ja integroitua ”yhden luokun” palveluita. Esimerkiksi asumispalvelut ovat olennaisia vanhusten ja kehitysvammaisten elämässä, ja heidän pitäisi voida valita nämä palvelut itselleen sopiviksi.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitetTUja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

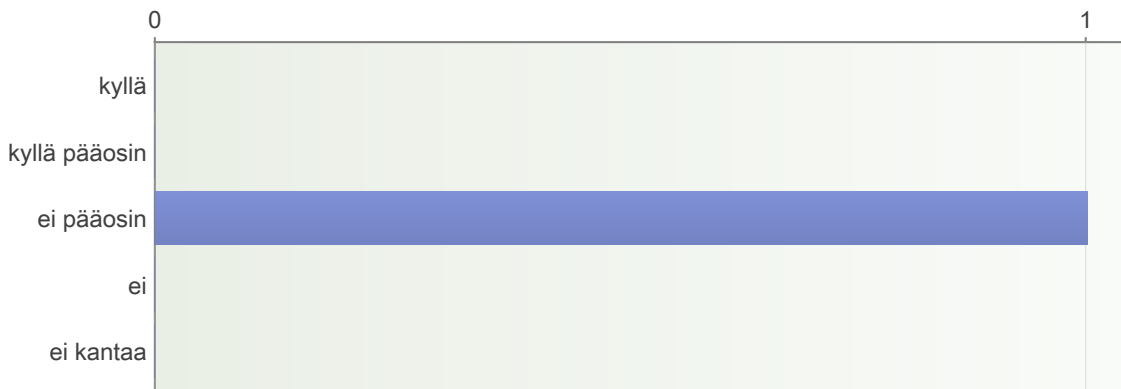
Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen laajuus, eri toimijat ja tietojärjestelmien integrointitarpeet huomioiden on suuri riski, että palvelut hajautuvat. Lakiluonnos ei tarjoa vastauksia käytännön integraation ja palveluneuvonnan toteutumiseen, vaan se jää yhtäältä SOTE-keskusten ja toisaalta maakunnan harkinnan varaan, jolloin vaarana on myös erilaisten ratkaisujen syntyminen eri puolille Suomea, mikä ei lisää tasa-arvoa eikä helpota palveluntuottajien osallistumista. Integraation toteuttamiseen, palveluneuvontaan ja -ohjaukseen sekä yhteisvaikutusten ja tulosten mittaamiseen on erityisesti panostettava.

On hyvä, että luonnoksessa ehdotetaan tuettua päätöksentekoa ja tukihenkilön käyttöä. Asiakkaan tulee saada valita kenen kanssa hän haluaa suunnitella palvelunsa: palveluohjausta ei pidä jättää yksinomaan viranomaistehtäväksi, vaan antaa tilaa uusille integraattorimalleille ja -rooleille, joissa järjestöt, vertaiset ja tuottajat voivat tukea asiakkaan palvelusuunnittelua hänen niin halutessaan. Tähän pitäisi syntyä uudenlaisia yhteistyöalustoja.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

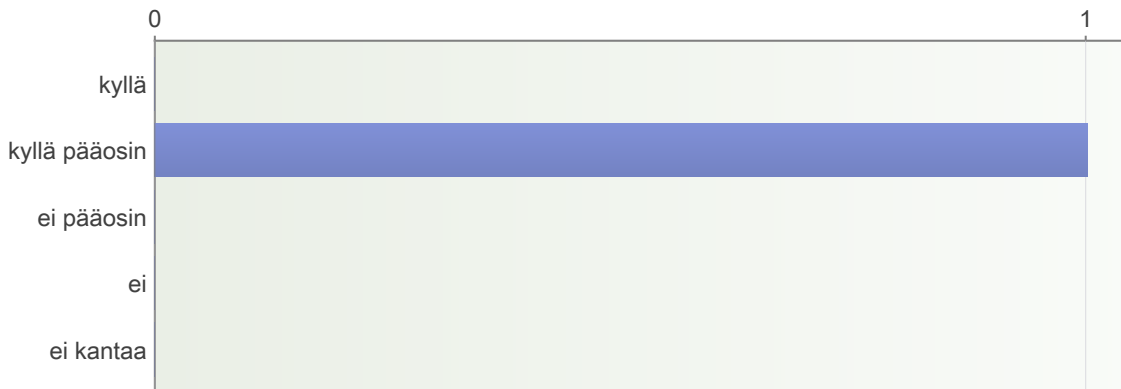
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säästöjen saavuttamisen mekanismit ovat auki. Tasa-arvoisempi palveluihin pääseminen edellyttää päinvastoin nykyisen palvelupeaton laajentamista ja palveluohjauksen toimivuutta. Säästöjen tuottaminen on mahdollista integraatiota lisäämällä, mutta integraation toteutumisen keinoja ja vastuita on kirjattava lakiin selkeästi, ettei hoito pirstoudu entisestään.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

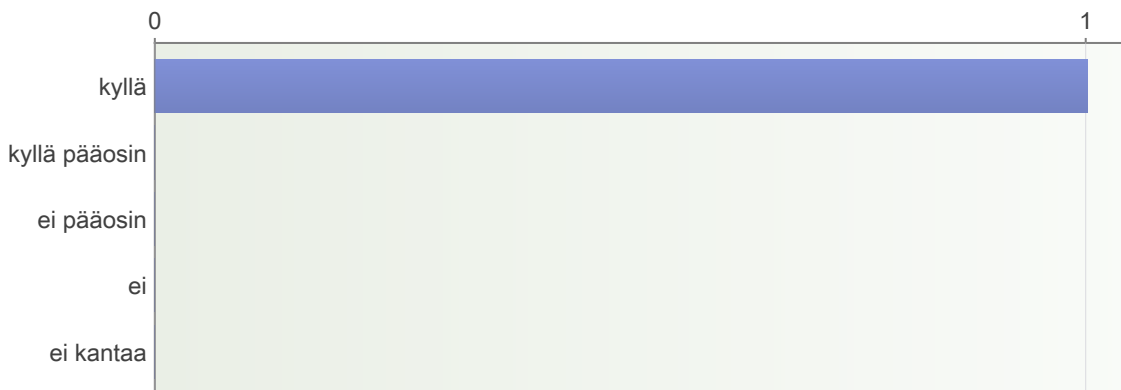
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntatasolta maakuntatasolle siirtyvä päätöksenteko on uutta. Lakiesitykseen ja sote-uudistukseen kokonaisuutena on kuitenkin kirjattu selkeät vaikuttamismahdollisuudet: maakuntavaltuustot ja palveluiden valinnanvapaus. Palveluiden valinnan vapaus antaa kansalaisille mahdollisuuden "äänestää jaloilla" ja siksi luonnoksessa listatut valinnanvapauden eri välineet ja myös velvoitteet niiden käytöstä tulisi kirjata lopulliseen lakiin. Palveluiden saatavuuden osalta on riski, että syrjäseuduilla ei ole riittävästi palveluita, joista edes valita ja sitä kautta vaikuttaa. Lakiin tulisi kirjata riskipainotettu kapitaatio, jotta palveluntuottajilla on insentiivi tuottaa palveluita myös runsashoitaisille "kalliille" asiakkaille ja alueilla, joihin huono-osaisuus on mahdollisesti kasautunut.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

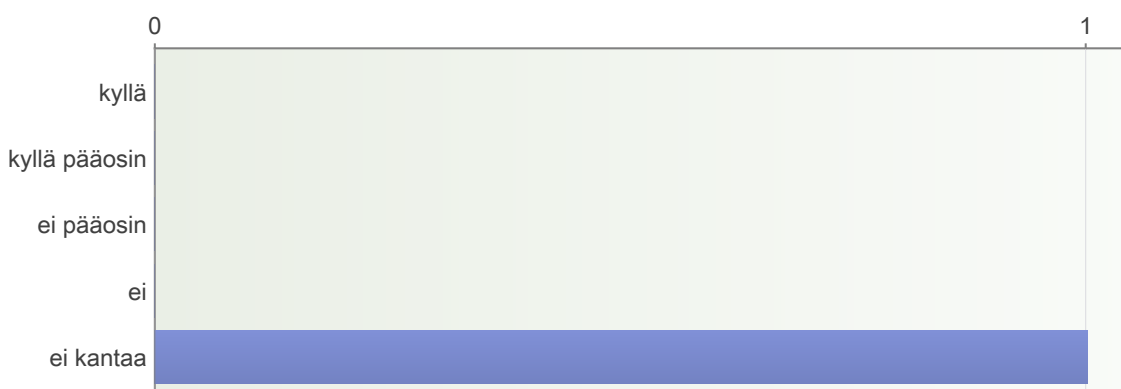
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uusien toimijoiden (yritysten, järjestöjen, säätiöiden jne) mukaan tulo on mahdollisuus innovaatioon. Palveluiden saatavuus ja monipuolisuus paranee uusien ja erilaisten toimijoiden myötä; kilpailu pakottaa innovoimaan ja digitalisoimaan. Palveluiden laatu paranee, jos potilaat voivat "äänestää jaloillaan" ja hakea laadukkaampia palveluita. Lain tulisi rohkaista erilaisten toimijoiden, myös 3. sektorin, yhteistyötä innovaatioiden luomiseksi - ei vain niin, että pienistä toimijoista tulee suurten kilpailuttamia alihankkijoita.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

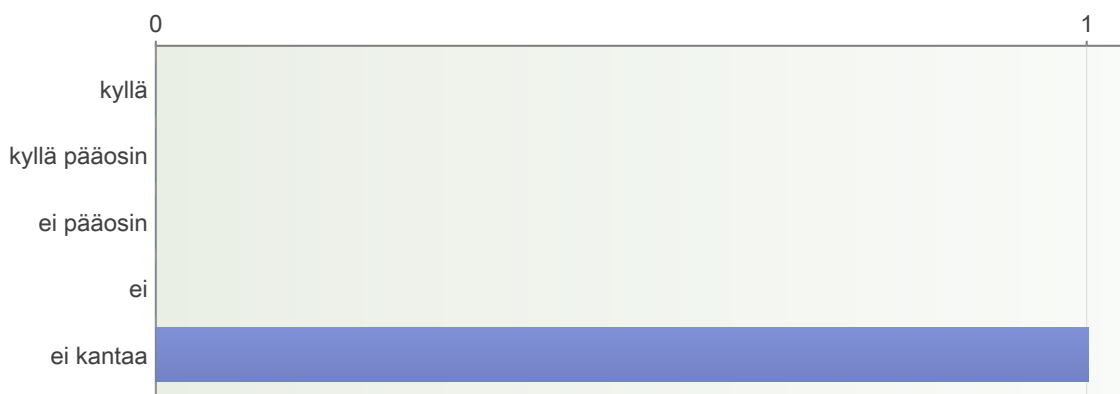
19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tarkempi määrittely on tarpeen; luonnos on edelleen varsin avoin.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

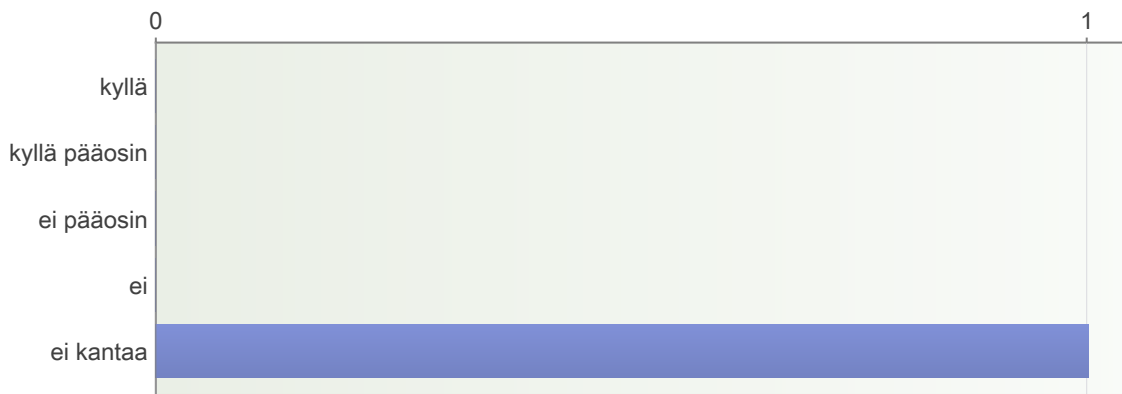

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

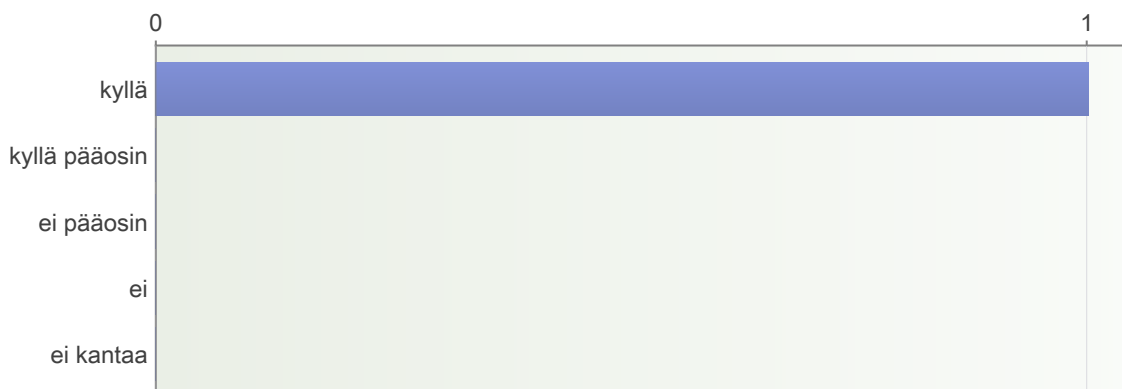

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

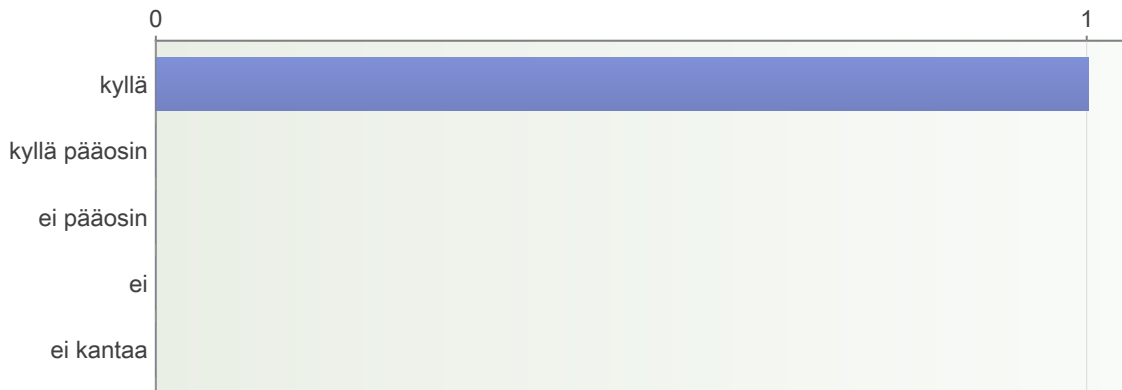
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sikäli kuin alueella on riittävä määrä palveluntarjoajia, mikä riippuu alueen asiakaspotentiaalista sekä maksusetelin suuruudesta.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

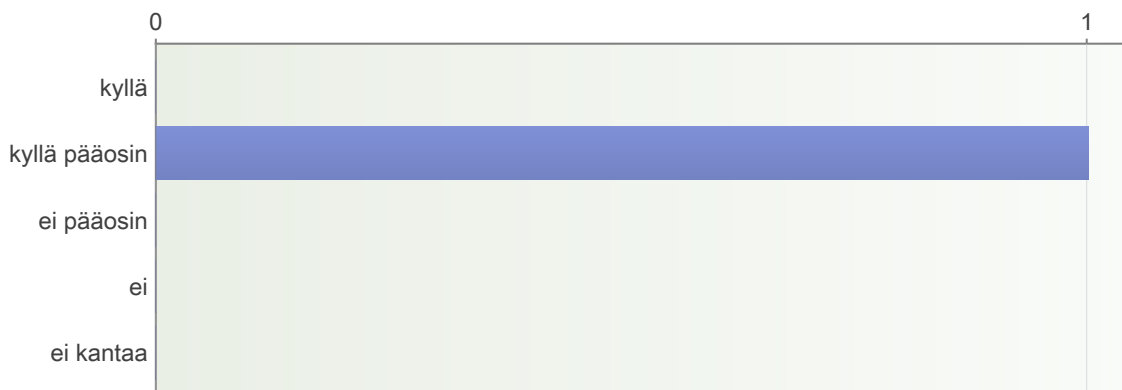

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

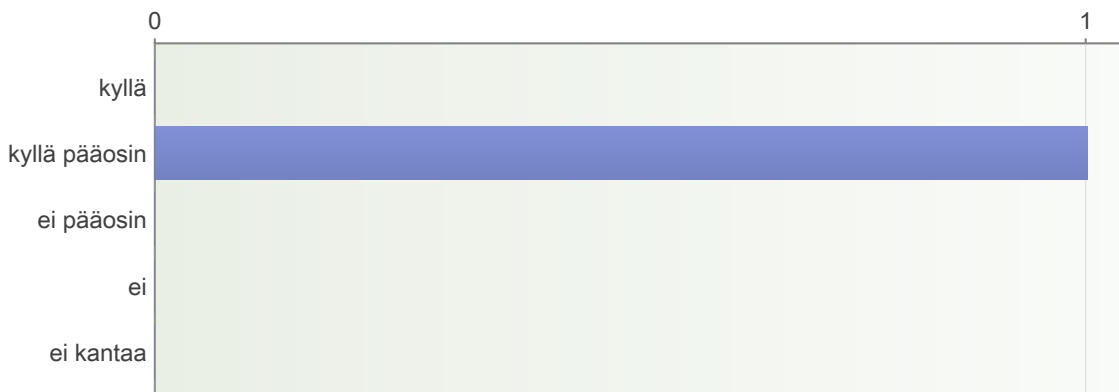
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelin käyttöä tulisi rohkaista, mahdollisesti asettamalla vähimmäisrajat (ehdotettu 15% on kuitenkin melko alhainen). Alueilla, joissa on jo merkittävästi laadukasta yksityistäkin palvelutuotantoa (esim. ESH ja tietyt sosiaalipalvelut), tulisi velvoittaa julkinen sektori myös hyödyntämään tätä avaamalla palveluita laajasti asiakassetelin piiriin, minkä pitäisi valinnan ja kilpailun kautta parantaa toiminnan tuloksia pitkällä aikavälillä.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

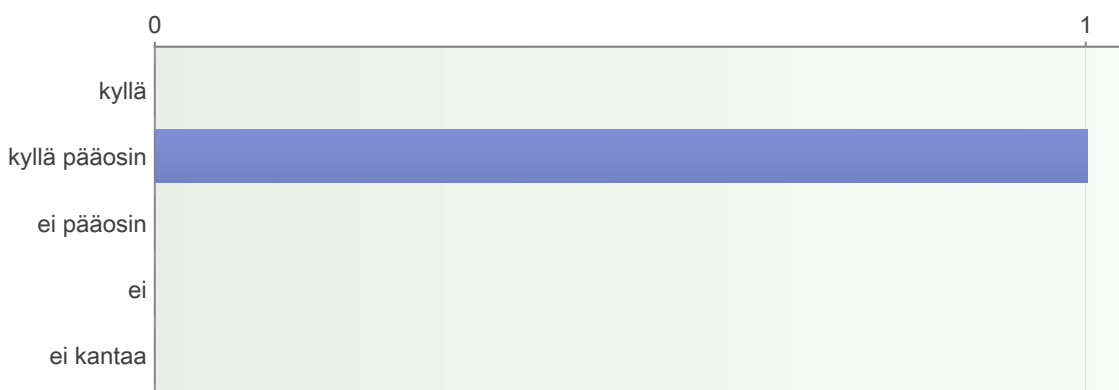
31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Rahoituksen osalta maakunnalla on riittävä ohjaava rooli, mutta saatujen palveluiden laatu ja vaikuttavuus jää tuottajien ja vapaan kilpailun varaan, oletuksella että asiakkaan valinnat ohjaavat vaikuttaviin palveluihin.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

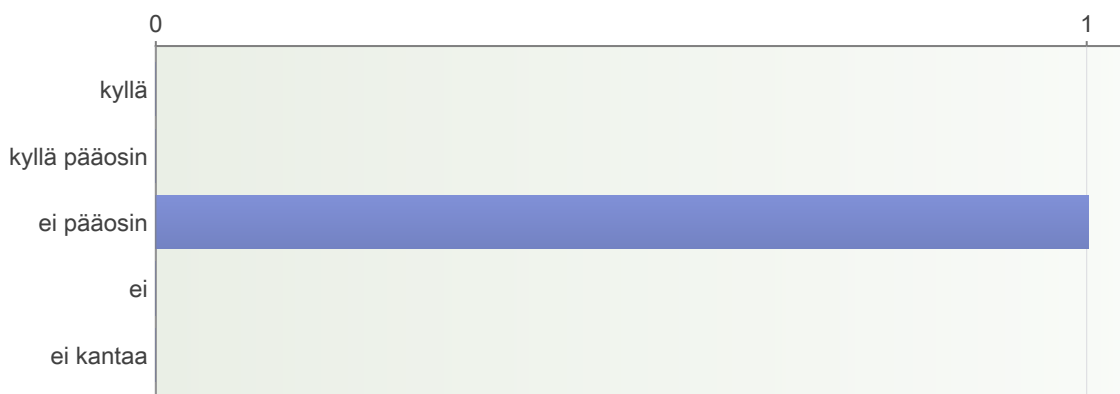

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

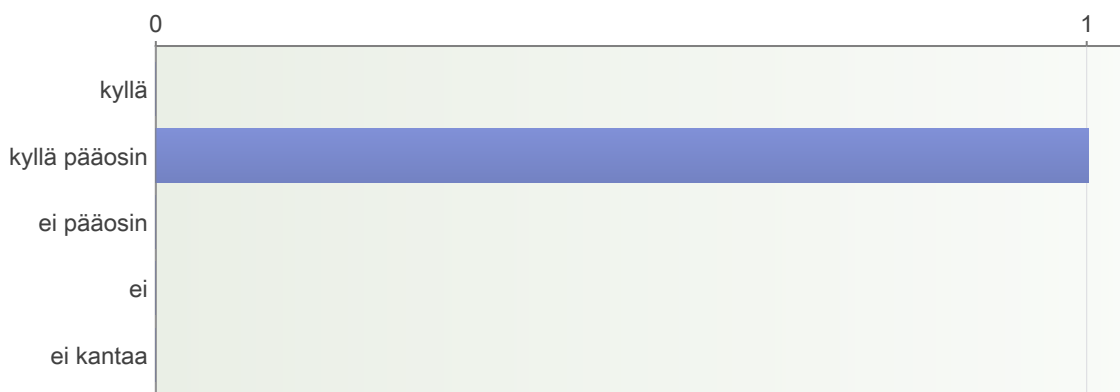
Vastaajien määrä: 1

- Kannattamme henkilökohtaisen budjetin laajaa ja velvoittavaa käyttöönottoa. Henkilökohtainen budjetti parantaa asiakkaan valinnanvapautta, mutta henkilökohtaisen budjetin myöntämisen perusteet jäävät nyt paljolti maakunnan harkintaan (kohderyhmät, asiakasharkinta, asiakkaan budjetin koko, taloudellinen niukkuus...). Asiakkaan kannalta valinnanvapaus voi jäädä todella rajoitetuksi - voiko ja pystyykö asiakas silloin vaatimaan itselleen tarvittavia palveluita ja niille tarvittavaa budjettia? Maakunnan pitäisi pyrkiä avaamaan henkilökohtaisen budjetin palveluita mahdollisimman paljon, ei niin että valtaosa asiakkaista ohjautuu maakunnan omaan tuotantoon.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

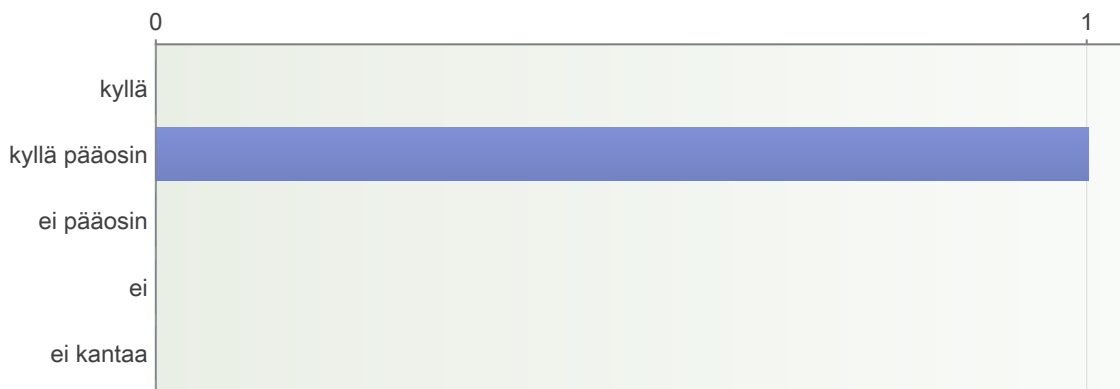
37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalihuoltolain §41-42 määräävät jo nyt asiakkaan ohjauksesta. Henkilökohtaisen budjetin valmistelu tulisi kuitenkin toteuttaa moniammatillisesti ottaen huomioon myös yksityisten ja 3. sektorin palveluntuottajien asiantuntemusta ja asiakastuntemista. Asiakkaan niin halutessa neuvojiksi tuli ottaa mukaan myös järjestöjä, vertaisia jne - asiakkaan pitäisi saada valita, keneltä hän haluaa näkemyksiä ja apua päätöksenteossa.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

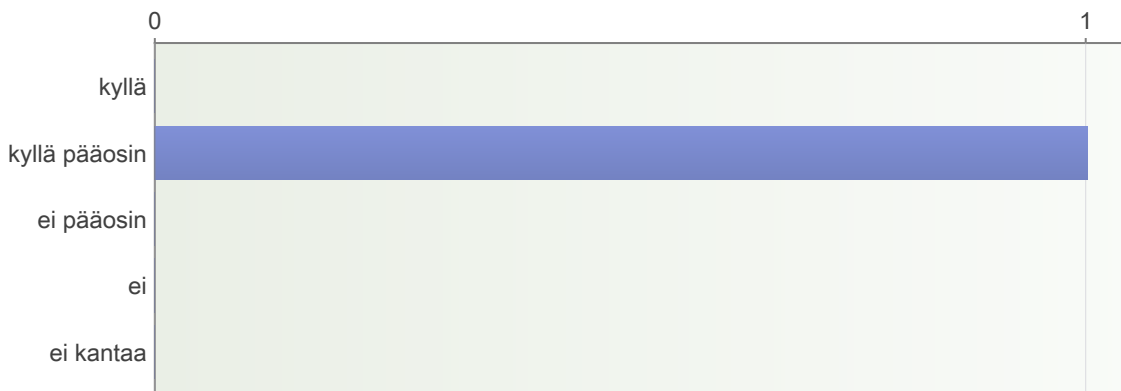

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

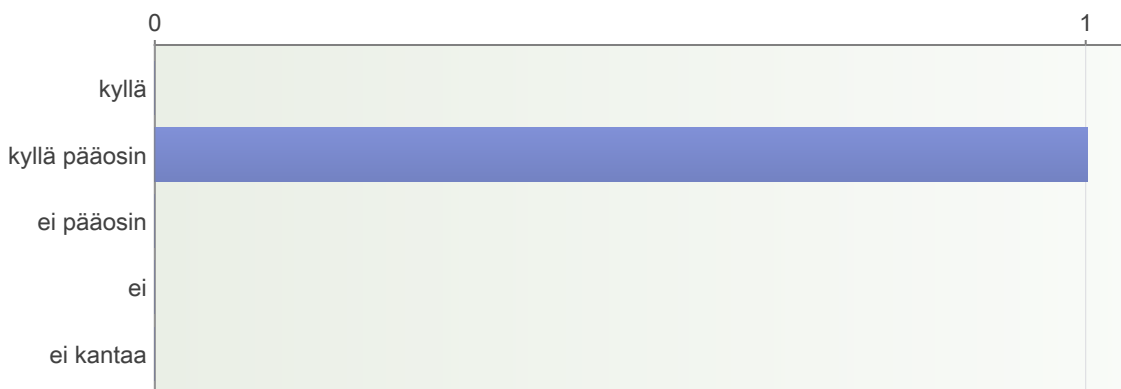

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

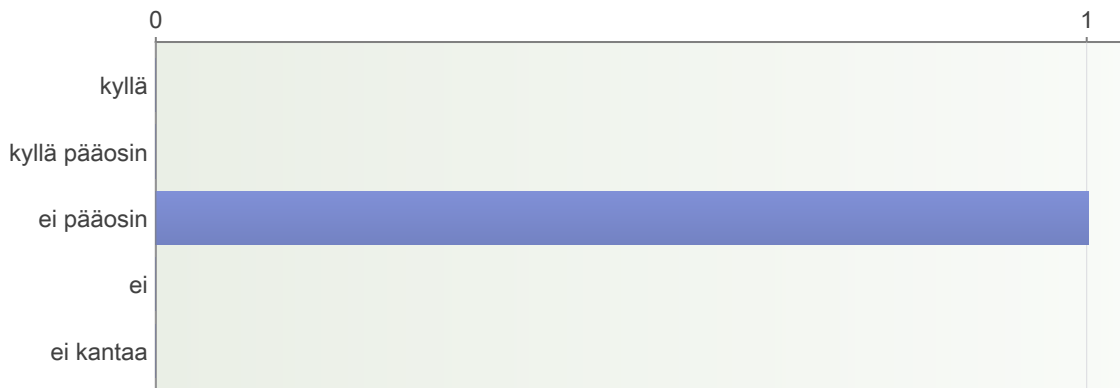
43. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

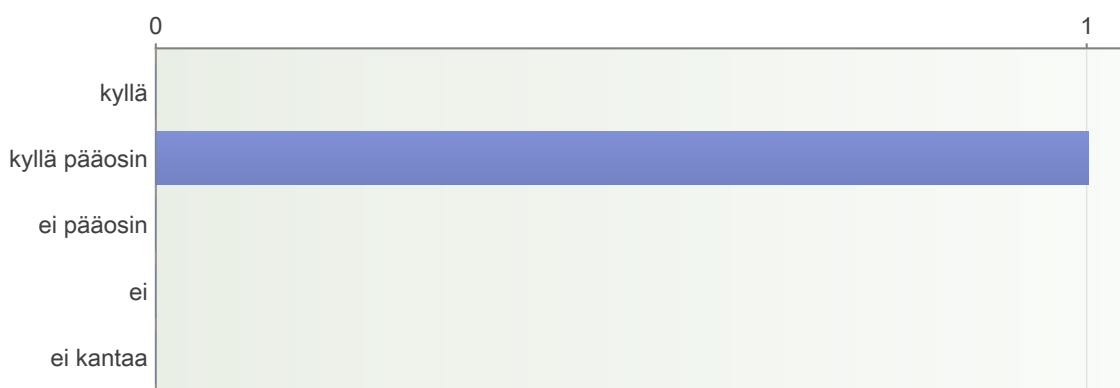
45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pääosa kustannuksista syntyy runsaasti palveluita käyttävien esim. monisairaiden ja vanhusten hoidosta. Kapitaatiokorvaukset olisi määriteltävä asiakkaan hyvinvointiriskin mukaan niin, että "kalliista" asiakkaista saataisiin suurempi korvaus ja myöskin SOTE-keskukset voisivat erikoistua tiettyjen asiakassegmenttien hoitoon. Riskipainotettu kapitaatio rohkaisee tuottamaan palveluita paitsi perusterveille, myös paljon palveluita tarvitseville asiakkaille, ja sen myötä syntyy myös mahdollisuuksia erilaisten ja erikoistuneiden palveluiden tuotantoon markkinoilla. Näin keinovalikoima hoitaa vaativia asiakkaita parane.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

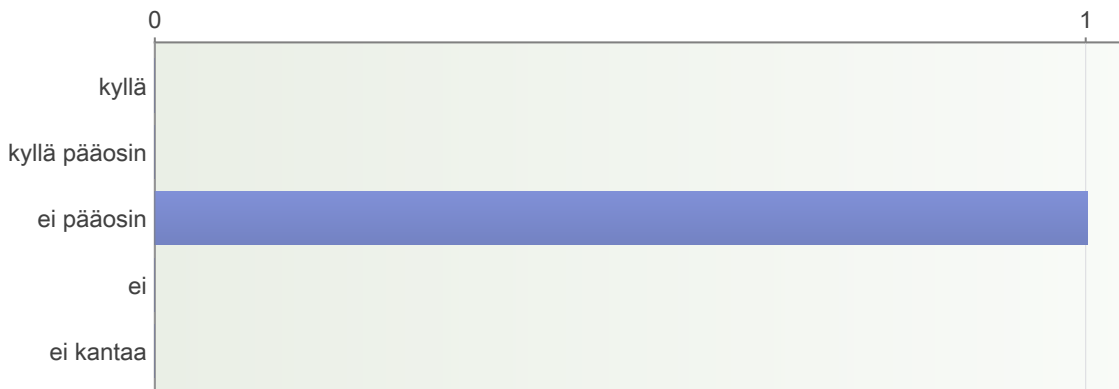
47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin osalta on huomioitava, että asiakasryhmien välillä ja eri asiakkaiden kesken voi olla hyvin erilaisia palvelutarpeita. Raskashoitaisempien asiakkaiden kohdalla on huomioitava heidän erityistarpeensa - "yksi seteli ei sovi kaikille" vaan palvelurajaukset tulee tehtävä riittävän tarkasti. Esim. asunottomien ja vammaisten ja vanhusten tarpeissa on huomattavia eroja.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

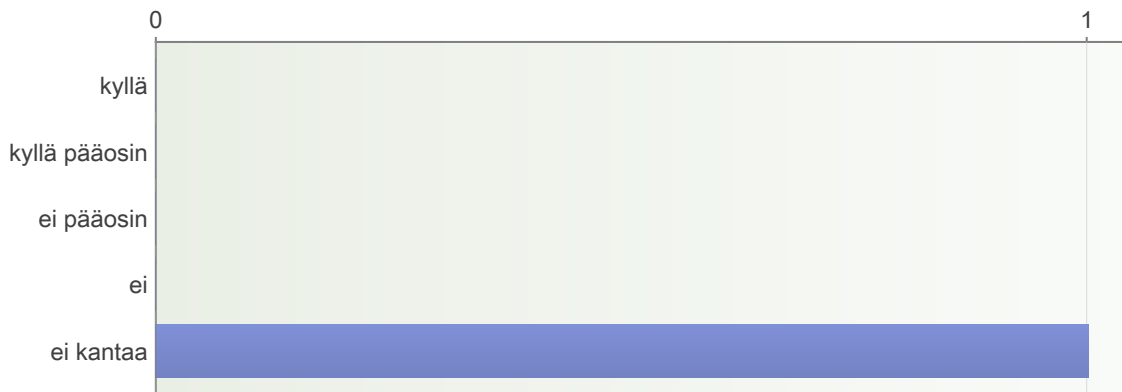
49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Erityisryhmien ja heidän tarvitsemiensa palveluiden pitäisi olla mukana uudistuksen alusta asti, ei niin että maakunta huomioi heidän kokonaispalvelutarpeensa vasta vuosien siirtymäaikojen jälkeen. Valinnanvapauslain pitäisi edetä yhtä jalkaa ja samassa paketissa muun SOTE-lainsäädännön kanssa, jotta uudistuksen tavoite asiakaslähtöisyyden ja yhdenvertaisuuden suhteen toteutuisi. Hyvä kuitenkin, että asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti mainitaan otettavaksi käyttöön heti lain voimaan astuessa.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

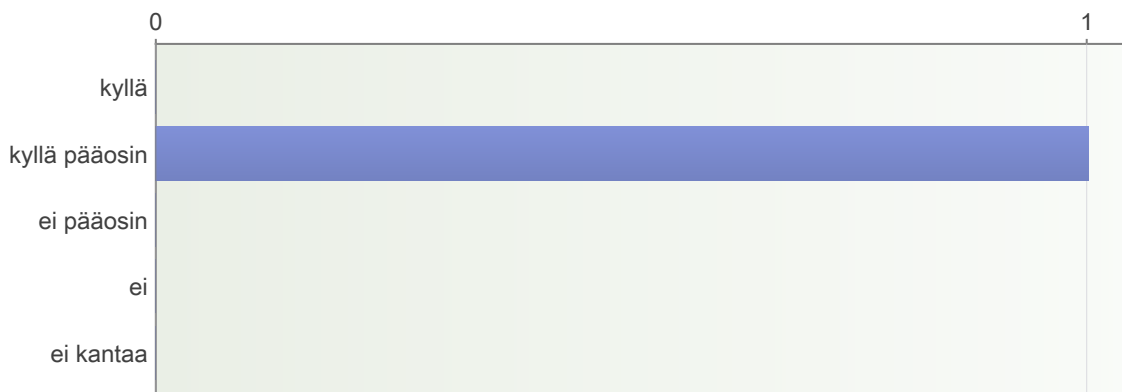

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

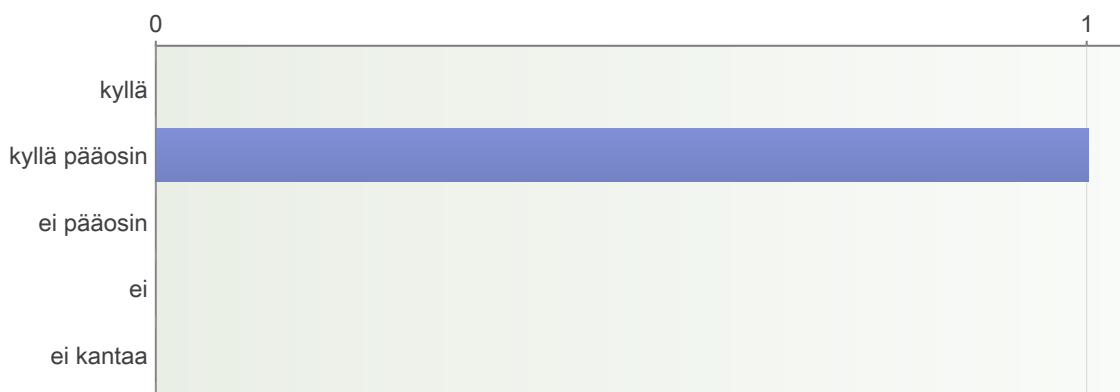
53. Vapaamuotoiset huomioit.

Vastaajien määrä: 1

- Laki takaa edellytykset, muttei takaa toimivan markkinan syntymistä - paljon käytännön asioita on auki ja selvennettävä.
Valinnanvapauslain tulisi edetä osana muuta SOTE-lakipakettia, jotta asiakkaan oikeudet ja vaikuttavuuden parantaminen palveluiden sopivuuden kautta toteutuisi, eikä uudistus jäisi vain organisatoriseksi.
Harvaan asutuilla alueilla monopolisoitumisriski on suuri (mukaan lukien julkisen monopolin syntyminen); riskipainotetun kapitaation tulisi rohkaista palveluntarjoajia tuottamaan palveluita myös "kalliille" asiakassegmenteille, jopa niin että rohkaistaisiin synnyttämään erikoistuneita SOTE-keskuksia ja -palveluita hyvinvointiriskillä painotetun kapitaation turvin niin vaativille/erilaisille asiakasryhmille.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaudesta on olennaista säätää lailla ja laki tulisi käsitellä osana koko SOTE-uudistuselakipakettia. Lain tulisi luoda edellytykset kaupallisten ja ei-kaupallisten toimijoiden yhteistyölle ja rohkaista allianssien syntyä ja toiminnallista integraatiota. Lakiin tulisi kirjata riskipainotetun kapitaation käyttö sekä velvoitteet maakunnille ottaa eri valinnanvapauden välineet laajasti käyttöön, mikä rohkaisisi uusien ratkaisujen tuloa markkinoille.

Asiakkaan saamaan informaatioon ja ohjaukseen tulee kiinnittää huomiota, jotta kaikki toimijat, koosta riippumatta, tulevat harkintaan ja valinta voidaan tehdä objektiivisesti vertailtavien (esim. samalla tavoin määriteltujen laatu- ja vaikuttavuuskriteerien perusteella), jottei julkisen sektorin tai isojen toimijoiden tunnettuus ja markkinointi jyrää valintoja.

Vaikuttavuus- ja laatumittareiden käytön pitäisi myös rohkaista isoja toimijoita ottamaan erikoistuneita tuottajia kumppaneiksi.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

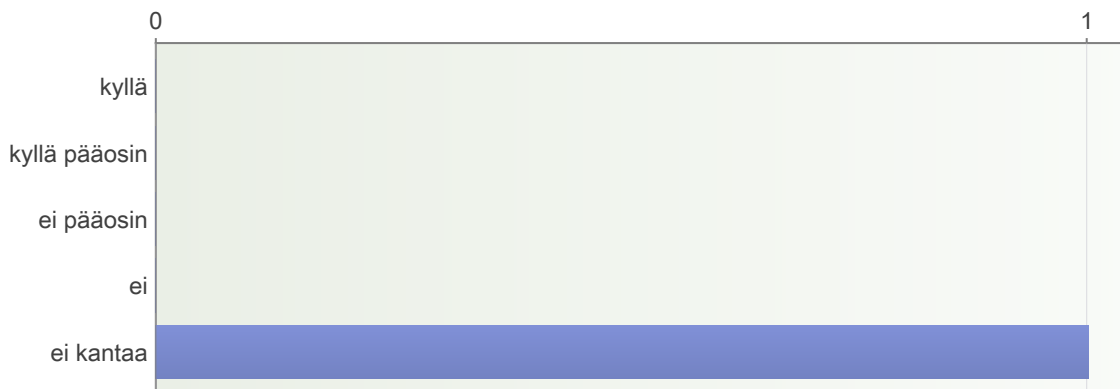
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Ihminen sitoutuu hoitoon paremmin ja pystyy todennäköisesti valitsemaan itselleen sopivimman palvelun, etenkin jos kyse on asiakaspalvelusta, jossa inhimilliset tekijät, osaaminen ja mieltymykset vaikuttavat voimakkaasti tulokseen.
Asiakkaiden preferenssit ohjaavat sitten laajemmin markkinoiden palvelukehitystä ja -tarjontaa, minkä pitäisi kokonaisuutena parantaa markkinoilla olevien palveluiden osuvuutta asiakkaiden tarpeisiin.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

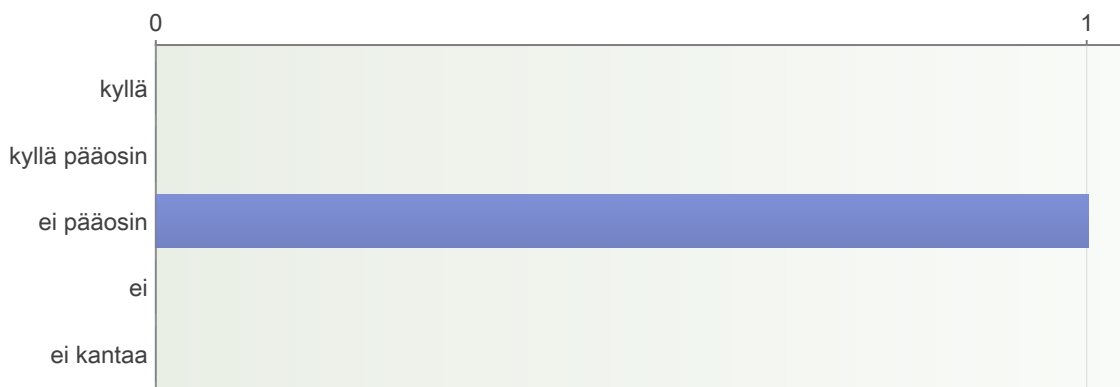

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikka karkea säästöpotentiaali on selvillä, toteutuskustannukset sekä paremmasta peitosta johtuva, aikaisemmin tyydyttämättömien tarpeiden hoitaminen (parempi hoitoon pääsy) lisännevät ainakin alussa kustannuksia, ja tämä kokonaisvaikutus ei ole tiedossa. Mittareita ei ole määritelty. Koska uudistuksessa on paljon avoimia asioita, myös käytännön toteutuskelpoisuus ja vaikutukset selvinnevät vasta toteutuksen myötä. Kuten todettu, tuskin uudistus menee "kerralla oikein". Uudistus tulisi kuitenkin saattaa voimaan kokonaisuutena 1.1.2019 alkaen pirstoutumisen välttämiseksi, ja sitten mitata vaikutuksia ja kehittää sitä edelleen.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen pitäisi parantaa yksityisten toimijoiden ja 3. sektorin mahdollisuuksia toimia palveluntuottajina ja -innovoijina. Erikoistuneet toimijat voisivat tuottaa vaikuttavia palveluita etenkin erityisosaamista vaativille asiakassegmenteille, ja kehittää innovatiivisia uusia palveluratkaisuja, joita sitten voitaisiin ottaa laajemmin käyttöön. Innovaatiota ja erikoistumista tulisi rohkaista lainsäädännössä, esim. riskipainotetun kapitaation ja innovaatioiden suosimisen kautta, sekä kirjaamalla lakiin velvoitteet sote-keskuksille ja maakunnille avata laajasti palveluita erikoistuneille tuottajille kaikkien luonnoksessa listattujen instrumenttien osalta (setelit, henkilökohtainen budjetti), sen sijaan että PTH- tuottajat ja maakunnat pyrkisivät tuottamaan palvelut pääsääntöisesti itse.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Tiivistelmänä Helsingin diakonissalaitoksen näkemykset valinnanvapauslakiluonnoksesta:

1. Valinnanvapaus tulee toteuttaa osana sote-uudistusta.

Valinnanvapauden vahvistaminen on hyvä asia, sillä se lisää kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ja osallistua omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin. Se siirtää päätäntävaltaa viranomaisilta ihmisille itselleen. On luotettava, että asiakas tuntee tilanteensa ja tarpeensa.

Mahdolliset siirtymäajat tulisi minimoida.

2. Valinnanvapaus kuuluu kaikille, ei vain hyväosaisille. Yhdenvertaisen valinnanvapauden toteutuminen edellyttää, että uudistuksessa huomioidaan myös erityistä tukea tarvitsevat kansalaiset, joilla on heikommat mahdollisuudet tehdä itse valintoja. He tarvitsevat laadukasta palveluohjausta, neuvontaa ja tukea päätöksen tekoon. Tuetun päätöksenteon tavoitteena tulee olla henkilön itsemääräämisoikeuden vahvistaminen ja riittävän tuen saaminen hänen omaa elämäänsä koskevissa päätöksissä.

3. Valinnanvapauden tulee koskea myös SO-palveluita, ja mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Valinnanvapaudesta käytävä keskustelu keskittyy voimakkaasti perusterveydenhuollon järjestämiseen.

Kuitenkin kalleimmaksi ja haastavimmiksi tulevat ne 10 % asiakkaista, jotka käyttävät paljon erikoissairaanhoidoa ja sosiaalipalveluita sekä tuottavat yli 80 % nykykustannuksista. Heille tulee rakentaa sekä toimivat SO- että TE-palvelut, integroituina ja vaikuttavina.

4. Integroituja palveluita etenkin erityisryhmille.

Integroiduissa palveluissa asiakas tarpeineen ja senhetkisine elämäntilanteineen on keskiössä. Sote-uudistusta

on kehitettävä siihen suuntaan, että palvelut toteutetaan tiiviissä ja hyvässä yhteistyössä julkisen, yksityisen ja 3. sektorin toimesta, kansalaisyhteiskuntaa unohtamatta. Erityisesti tämän kaltaisista yhden luukun palveluista hyötyvät ”kallit” erityisryhmät. Heidän tarpeisiinsa tulee kehittää mm. matalan kynnyksen tai erikoistuneita sote-asemia.

5. Laatu on pystyttävä mittaamaan ja käyttämään päätöksenteon välineenä.

Valinnanvapauden toteutuminen edellyttää, että niin palveluiden ostajat kuin loppukäyttäjät voivat hankkia vaikutuksia, ei suoritteita. Tarvitaan yhdenmukaisia mittareita ja avointa dataa palvelutuloksista.

Monituottajamallissa tietojen tulee olla kaikkien palveluntuottajien käytössä, jotta asiakkaan hoidosta muodostuu oikea-aikaista ja vaikuttavaa.

6. Kolmannen sektorin toimijat mukaan.

Kolmannen sektorin palveluntarjoajille on turvattava mahdollisuus olla mukana jo ns. ensimmäisellä palvelutasolla, ei vain isojen alihankkijoina. Täten varmistetaan, että jo palveluketjujen suunnittelussa ovat mukana myös ne toimijat, jotka tuntevat myös erityisryhmien tarpeet ja voivat mahdollisesti tuottaa innovatiivisia ratkaisumalleja.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.